

**XVIII. Kerület Pestszentlőrinc -
Pestszentimre
Környezetvédelmi Programja
2024-2029
Programkötet**

Készítette:

www.elgocar.eu

ELGOSCAR
Környezettechnológiai Zrt.

Központ: 1095 Budapest, Soroksári út 164. Vizsgáló laboratórium: 8184 Fűzfőgyártelep, Pf. 28.
Tel.: +361 363 72 31 Tel.: +3688 586 150
Email: iroda@elgocar.eu Email: labor@elgocar.eu

Cím	Budapest Főváros XVIII. kerület Pestszentlőrinc – Pestszentimre Környezetvédelmi Program
Verzió	1.0
Érintett földrajzi terület:	Budapest Főváros XVIII. kerület Pestszentlőrinc – Pestszentimre közigazgatási területe

Tervező	 <p>ELGOSCAR Környezettechnológiai Zrt.</p> <p>Központ: 1095 Budapest, Soroksári út 164. Vizsgáló laboratórium: 8184 Fűrőgyártelep, PE. 28. Tel: +361 363 72 31 Tel: +3688 586 150 Email: irodas@elgocar.eu Email: labore@elgocar.eu</p> <p>www.elgocar.eu</p>
Közreműködött	 <p>LANDSCOPE Környezetvédelmi, Tanácsadó és Kereskedelmi Kft.</p>
Vezérgazgató	Tóth Gergely
Témavezető	Szőke Norbert
Szerzők, szakértők	Mészáros Szilvia, Pataki Dávid, Pánczél Balázs, Szőke Norbert, Vidéki Banka

TARTALOMJEGYZÉK

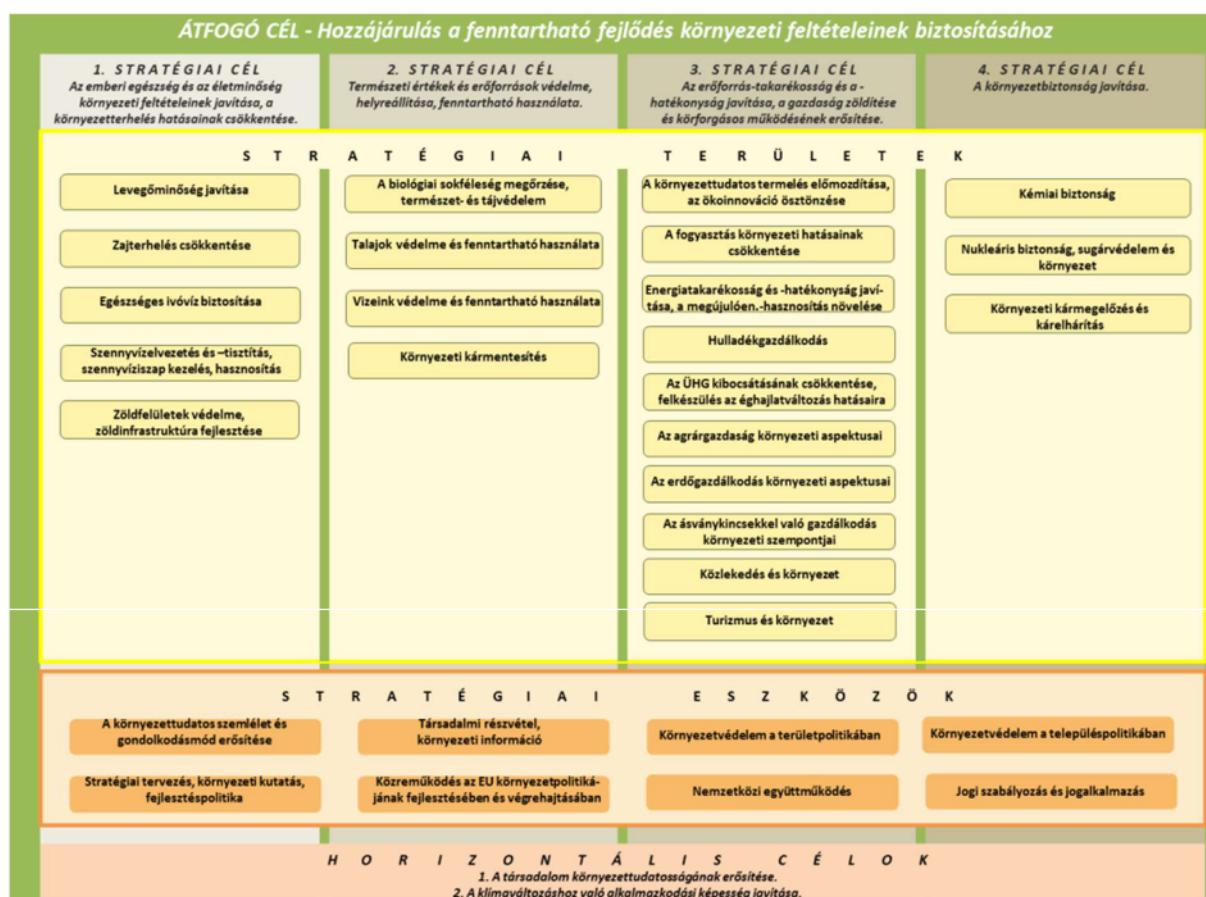
Bevezetés	2
I. Az emberi egészség és az életminőség környezeti feltételeinek javítása, a környezetterhelés hatásainak csökkentése a xviii. kerület területén	4
I.1. Levegőminőség javítása	4
I.2. Zajterhelés csökkentése	8
I.3. Egészséges ivóvíz biztosítása, szennyvízkezelés	11
I.4. Környezet és egészség	13
I.5. Zöldfelületek fejlesztése, védelme	15
II. Természeti értékek és erőforrások védelme, helyreállítása, fenntartható használata	22
II.1. A biológiai sokféleség megőrzése, természetvédelem, tájvédelem	22
II.2. Talajok védelme és fenntartható használata, kármentesítés, földtani veszélyforrások elhárítása	25
II.3. Vizeink védelme és fenntartható használata	27
III. Az erőforrás-takarékosság - és hatékonyság javítása, a gazdaság zöldítése és körforgásos működésének erősítése	29
III.1. Energiatakarékosság és -hatékonyság növelés	29
III.2. Hulladékgazdálkodás, köztisztaság, fogyasztáscsökkentés	32
III.3. Felkészülés az éghajlatváltozás hatásaira	34
III.4. Közlekedés és környezet	37

BEVEZETÉS

A XVIII. kerület Környezetvédelmi Programjának helyzetelemző kötetében tematikusan feldolgozásra került az érintett terület földrajzi, természeti adottsága, illetve azonosításra kerültek a meglévő környezeti problémák.

A jelenleg is jól azonosítható és mérhető környezeti konfliktusokon túl, a jövőbeni kockázatok kezelését (pl. éghajlatváltozás hatásai) is célul tűzte ki a Program. A 2021-2026 között hatályos V. Nemzeti Környezetvédelmi Program meghatározta azt az átfogó célt, ami az ország környezeti állapotának javulását eredményezi.

Ennek teljesülése érdekében három fő stratégiai célt fogalmazott meg, amelyeket az alábbi ábra mutat be.

1. ábra: A Nemzeti Környezetvédelmi Program átfogó céljai

Az átfogó célok elérése érdekében, az alábbi környezetvédelmi intézkedések részletes kidolgozása történik meg a Program kötetben, amelyek összhangban vannak az V. NKP iránymutatásával, de egyben figyelembe veszik a tervezési terület méreteit (kerület közigazgatási területe), illetve az Önkormányzat felelősségi körének határait.

A Programban meghatározott intézkedések között számos olyan található, amelyek nem vezethetők le Budapest Főváros XVIII. kerület Pestszentlőrinc - Pestszentimre Önkormányzatára vonatkozó jogszabályi kötelezettségekből (ezért nem is az Önkormányzat az intézkedés végrehajtásáért felelős szervezet), azonban a település környezeti állapotának javítása érdekében az Önkormányzatnak kezdeményező szerepe lehet.

Környezetvédelmi Program céljai:**I. Az emberi egészség és az életminőség környezeti feltételeinek javítása, a környezetterhelés hatásainak csökkentése a XVIII. kerület területén**

- I.1 Levegőminőség javítása
- I.2 A zajterhelés csökkentése
- I.3 Egészséges ivóvíz biztosítása, szennyvízkezelés
- I.4 Környezet és egészség
- I.5 Zöldfelületek fejlesztése, védelme, erdőgazdálkodás

II. Természeti értékek és erőforrások védelme, helyreállítása, fenntartható használata

- II.1 A biológiai sokféleség megőrzése, természetvédelem, tájvédelem
- II.2 Talajok védelme és fenntartható használata, kármentesítés, földtani veszélyforrások elhárítása
- II.3 Vizeink védelme és fenntartható használata

III. Az erőforrás-takarékosság- és a hatékonyság javítása, a gazdaság zöldítése és körforgásos működésének erősítése

- III.1 Energiatakarékosság- és hatékonyság növelése
- III.2 Hulladékgazdálkodás, erőforrás-takarékosság, a fogyasztás környezeti hatásainak csökkentése
- III.3 Az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése, felkészülés az éghajlatváltozás hatásaira
- III.4 Közlekedés és környezet

I. AZ EMBERI EGÉSZSÉG ÉS AZ ÉLETMINŐSÉG KÖRNYEZETI FELTÉTELEINEK JAVÍTÁSA, A KÖRNYEZETTERHELÉS HATÁSAINAK CSÖKKENTÉSE A XVIII. KERÜLET TERÜLETÉN

I.1. Levegőminőség javítása

A Program szükségességének indoklása

A kerületi és fővárosi levegőminőség mérési eredmények alapján Pestszentlőrinc-Pestszentimre esetében is a szilárd anyag (egészségügyi hatásai miatt alapvetően a ma már döntően a szilárd tüzeléshez köthető szálló porok (PM10 és PM2,5), az energiagazdálkodásból, illetve a motorizált közlekedésből származó nitrogén-dioxid, valamint az előnyagaiból UV sugárzás hatására képződő ózon okoz problémákat.

Tekintettel arra, hogy a légszennyezettség alakulása elsősorban az energiagazdálkodással, másodsorban a városi mobilitással függ össze, ezért a levegőminőség javítását célzó intézkedések egy jelentős része az Energiatakarékosság- és hatékonyság növelés, illetve a Közlekedés és környezet fejezetekben kerül tárgyalásra, de a növényzet légszennyező anyagok megkötésére gyakorolt kedvező hatása miatt a levegőminőség javítását elősegítő intézkedések szoros kapcsolatban állnak a Zöldfelületek fejlesztése, védelme programponttal is. A levegőminőségre kedvező hatást gyakorló közlekedési, illetve energetikai intézkedések továbbá az üvegházhatású szén-dioxid kibocsátásának csökkenését, míg a zöldfelületi fejlesztések a szén-dioxid megkötését (nyelés) is szolgálják.

Az energiahatékonyság növelését, az elsősorban a helyben elérhető megújuló alapú energiahordozók hasznosítását célzó fejlesztéseken túlmenően ugyanakkor külön szükséges foglalkozni a szilárd háztartási tüzeléssel; az utóbbi időszakban újra terjedő fatüzelés esetében kiemelt fontosságú az ismeretterjesztés, szemléletformálás, valamint a káros (pl. nem kellően kiszáradt tűzifa), adott esetben tiltott gyakorlatok (pl. kezelt fa, műanyagok tüzelése) kiszűrése. (Mivel a tettenérés ez esetben körülményes lehet, nehézségekbe ütközhet, ezért lakossági panaszok esetén célzott ismeretterjesztéssel lehet pl. beavatkozni.) Emellett különösen a szociálisan rászoruló körében elengedhetetlen a megfelelő minőségű tüzelőanyag használatának, valamint a tüzelőberendezések megfelelő állapota fenntartásának elősegítése. Előbbi szociális tűzifa osztással, utóbbi a fűtési rendszerek korszerűsítéséhez, elsősorban a háztartási tüzelőberendezések karbantartásához, cseréjéhez nyújtott támogatással biztosítható.

A légszennyező anyagok megkötése következtében a kerület – elsősorban fás szárú – növényborítottságának növelésével is számottevő hozzájárulás érhető el a levegő helyi minőségének javulásához. A sem állandó növényzettel, sem burkolattal el nem látott területek esetében a kiporzás elkerülését biztosító növényzet telepítése, az ipari területek környezetében a védelmi funkciójú növényzet (véderdő, védő fasor) fenntartása, a hiányzó részekeken pedig létesítése kulcsfontosságú, általában pedig a fasorok, kisebb-nagyobb facsoportok telepítése javasolt az önkormányzati, illetve gazdasági területeken, míg a lakosság tulajdonában álló ingatlanokon a fa- és cserjetelepítés, a zöldtetők, zöldhomlokzatok kialakításának támogatása, ösztönzése szükséges.

A közlekedési eredetű terhelések egyik speciális formája a légi forgalomból, a le- és felszálló repülőgépekből, valamint a repülőtér üzemeléséből (pl. hajtóműpróba) eredő kibocsátások helyi levegőminőségre gyakorolt hatása. Ennek kapcsán mérések, vizsgálatok elvégzése lehet szükséges, melyek tekintetében az Önkormányzat alapvetően kezdeményező fél lehet.

A kültéri levegőminőség mellett széles körű egészségügyi hatásai miatt külön figyelmet szükséges fordítani a beltéri levegőminőségre is. Ezen a téren az állami hatáskörbe tartozó szabályozási feladatokon túlmenően a kerületi önkormányzat elsősorban a helyes szellőztetési gyakorlatra is kiterjedő ismeretterjesztéssel tud hozzájárulni a helyzet javulásához.

Kapcsolódó átfogó célok

- I. Az emberi egészség és az életminőség környezeti feltételeinek javítása, a környezetterhelés hatásainak csökkentése a XVIII. kerület területén
- II. Természeti értékek és erőforrások védelme, helyreállítása, fenntartható használata
- III. Az erőforrás-takarékosság- és a hatékonyság javítása, a gazdaság zöldítése és a körforgásos működésének erősítése

Jogszabályok, magasabb szintű dokumentumok

- 1231/2020. (V.15.) Korm. határozat az Országos Levegőterhelés-csökkentési Programról
- 4/2011. (I. 14.) rendelet a levegőterheltségi szint határértékeiről és a helyhez kötött légszennyező pontforrások kibocsátási határértékeiről
- 306/2010. (XII. 23.) Korm. rendelet a levegő védelméről
- 6/2011. (I.14.) VM rendelet a levegőterheltségi szint és a helyhez kötött légszennyező források kibocsátásának vizsgálatával, ellenőrzésével, értékelésével kapcsolatos szabályokról
- 1403/2021. (VI.30.) Korm. határozat a Levegőminőség-védelmi Cselekvési Tervről
- 4/2002. (X.7.) KvVM rendelet a légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről

Javasolt intézkedések

Intézkedés	Ütemezés	Költség (MFt)	Forrás	Felelős, közreműködő
Szemléletformálás a lakossági szilárd tüzelésből eredő kibocsátások mérséklése érdekében	2024-2029	0 – 0,5 /év	saját forrás	Kerületi önkormányzat, <i>civil szervezetek</i>
Szociális tűzifa osztás	2024-2029	-	-	Kerületi önkormányzat, <i>Városgazda XVIII. kerület Nonprofit Zrt.</i>
Háztartási tüzelőberendezések karbantartásának, cseréjének támogatása	2024-2029	1 – 5 /év	saját forrás	Kerületi önkormányzat
Magánterületek parlagfűmentességének ellenőrzése, kényszerkaszálások elrendelése	2024-2029	-	-	Kerületi önkormányzat, <i>közterület felügyelet</i>
Védőfásítások, kondicionáló célú zöldfelületek megvalósításának ösztönzése a kiépült ipari, gazdasági területeken	Lásd Zöldfelületek fejlesztése, védelme			

Intézkedés	Ütemezés	Költség (MFt)	Forrás	Felelős, <i>közreműködő</i>
Burkolatlan, illetve állandó növényzettel sem fedett területekről származó porterhelés csökkentése	2024-2029	-	tulajdonos költsége	Kerületi önkormányzat, érintett ingatlantulajdonosok
Növényborítottság növelése	2024-2029	lehetőségek szerinti keret	saját forrás és ingatlantulajdonosok forrása	Kerületi önkormányzat, <i>Városgazda XVIII. kerület Nonprofit Zrt., gazdasági szereplők, lakosok</i>
Önkormányzati kezelésű intézmények, épületek és berendezésük energiahatékonyságának javítása, energiatakarékos működtetése	Lásd Energiatakarékosság- és hatékonyság növelés			
Helyben rendelkezésre álló megújuló energiaforrások felhasználásának növelése	Lásd Energiatakarékosság- és hatékonyság növelés			
Lakóépületek energetikai korszerűsítésének támogatása	Lásd Energiatakarékosság- és hatékonyság növelés			
Szemléletformálás, ismeretterjesztés és tanácsadás az energiatakarékosság, a megújuló energiaforrások használata és energiahatékonyság érdekében	Lásd Energiatakarékosság- és hatékonyság növelés			
Szemléletformálás a közlekedési szokások alakítása érdekében	Lásd Közlekedés és környezet			
Nem motorizált közlekedési módok feltételeinek javítása, fejlesztése	Lásd Közlekedés és környezet			
Kerékpár beszerzés támogatása	Lásd Közlekedés és környezet			
Alternatív üzemanyag hajtású gépjárművek töltőhálózatának kerületi fejlesztése	Lásd Közlekedés és környezet			
Önkormányzati gépjárművek fokozatos cseréje alternatív üzemanyag hajtású, illetve kisebb kibocsátású járművekre	Lásd Közlekedés és környezet			
Burkolatlan utak burkolásának folytatása	Lásd Közlekedés és környezet			
Rossz állapotú utak felújítása, utak folyamatos karbantartása	Lásd Közlekedés és környezet			
Utak, járdák locsolása, por- és környezetbarát síkosságmentesítése	Lásd Közlekedés és környezet			

Intézkedés	Ütemezés	Költség (MFt)	Forrás	Felelős, közreműködő
Közösségi közlekedési lehetőségek fejlesztésével kapcsolatos érdekvégyesítés	Lásd Közlekedés és környezet			
A légi forgalom által okozott terhelések, problémák folyamatos figyelemmel kísérése, érdekvégyesítés	2024-2029	-	-	Kerületi önkormányzat, fővárosi önkormányzat, többi érintett kerületi és települési önkormányzat, civil szervezetek, lakosság
Beltéri levegőminőség javításával kapcsolatos ismeretterjesztés az önkormányzati intézmények, épületek üzemeltetői, dolgozói használói, valamint a lakosság körében	Lásd: Környezet és egészség			
Átszellőzési sávok biztosítása a kerületben (Ény- Dk irányú sávok biztosítása a városszerkezetben)	Lásd: Felkészülés az éghajlatváltozás hatásaira			

Kapcsolódó programok

- I.2 Zajterhelés csökkentése
- I.4.Környezet és egészség
- I. 5. Zöldfelületek védelme
- III.1 Energiatakarékosság- és hatékonyság növelése
- III.3 Az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése, felkészülés az éghajlatváltozás hatásaira
- III. 4. Közlekedés és környezet

Eredménymutatók

- NO₂ légszennyező anyag mért koncentrációjának csökkenése (µg/m³)
- NO₂ napi és órás határtérték túllépések éves száma (db)
- szálló por (PM₁₀ és PM_{2,5}) mért éves átlagkoncentrációja (µg/m³)
- PM₁₀ napi határtérték túllépések száma (db)
- O₃ mért koncentrációja (µg/m³)
- O₃ napi nyolc órás mozgó átlagkoncentrációra vonatkoztatott határtérték túllépések száma (db)

I.2. Zajterhelés csökkentése

A Program szükségességének indokoltsága

A főváros egészéhez hasonlóan a kerület szempontjából is a zajterhelés mérséklése jelenti az egyik legfőbb kihívást. A zajproblémák egy számottevő hányadának azonosításában előrelépést jelentett a stratégiai zajtérképek elkészítése, majd rendszeres felülvizsgálata. A stratégiai zajtérképekhez készítendő intézkedési tervek kidolgozásával pedig a legfőbb hatásmérséklő intézkedések meghatározására is sor került, ugyanakkor ezen intézkedések zöme nem a kerületek hatáskörébe tartozik.

A stratégiai zajtérképek is alátámasztják, hogy a zajterhelés ma már egyre kevésbé kötődik az ipari tevékenységhez, sokkal inkább a mobilitáshoz. A kapcsolódó intézkedéseket éppen ezért zömében a Közlekedés és környezet program pont mutatja be.

A közlekedési fejlesztésekhez kapcsolódóan kiemelt jelentőségű a tervezés során a kerületi lakosság érdekeinek érvényesítése, melynek során a zaj- és rezgésvédelmi megfontolásokon túl egyéb szempontok figyelembevétele is szükséges; olyan megoldásokra kell törekedni melyek egyéb szempontokból is megfelelőek. A kerületet is érintő, de nem kerületi kezelésű infrastruktúrát érintő nagyvívű tervekhez, elképzelésekhez (pl. 42-es villamos vonalának meghosszabbítása, reptéri gyorsvasút létesítése, 142-es vasútvonal felújítása, Gyömrői út szélesítése) kapcsolódóan az Önkormányzat szerepe elsősorban érdekérvényesítő lehet. A kerület szempontjait nem csak a fejlesztések tervezése, megvalósítása, hanem már a kapcsolódó szabályozások (rendezési terv) kialakításakor figyelembe kell venni.

A kerület esetében a Liszt Ferenc Nemzetközi Reptülőtér elhelyezkedése miatt kiemelt fontosságú a légi forgalom, mely által okozott terhelések, problémák – Levegőminőség javítása program pontban tárgyalt – folyamatos figyelemmel kísérése, követése magától értetődően a zajhatásokra is ki kell terjedjen.

A közlekedés okozta zaj- és rezgésterhelésen túlmenően az utóbbi időszakban egyre nő a szolgáltató, szórakoztató, valamint a szabadidős tevékenységek – elsősorban szabadtéri rendezvények – zajterheléséhez köthető panaszok előfordulása. Ehhez kapcsolódóan egyrészt a kerületi szabályozás rendszeres felülvizsgálata és szükség szerinti módosítása, másrészt a lakosság tájékoztatása, valamint szükség szerint a zajvédelmi előírások betartásának ellenőrzése és indokolt esetben eljárás kezdeményezése a fő feladat. Emellett folyamatosan keresni kell a közterületi rendezvények zajterhelése csökkentésének a költséghatékonyan megvalósítható lehetőségeit.

A zajpanaszok csökkenéséhez a kibocsátás oldali beavatkozások mellett a zöldfelületi fejlesztések is hozzá tudnak járulni, elsősorban a – Zöldfelületek fejlesztése, védelme program pontban tárgyalt – védelmi funkciójú növényzet fejlesztése, valamint a Levegőminőség javítása program pontban bemutatott növényborítottság növelése, azon belül is a nagyobb kiterjedésű facsoportok.

Kapcsolódó átfogó célok

I. Az emberi egészség és az életminőség környezeti feltételeinek javítása, a környezetterhelés hatásainak csökkentése a XVIII. kerület területén

III. Az erőforrás-takarékosság- és a hatékonyság javítása, a gazdaság zöldítése és a körforgásos működésének erősítése

Jogszabályok, magasabb szintű dokumentumok

- 284/2007. (X.20.) Korm. Rendelet a környezeti zaj és rezgés elleni védelem egyes szabályairól
- 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet a környezeti zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról
- 93/2007. (XII. 18.) KvVM rendelet a zajkibocsátási határértékek megállapításának, valamint a zaj- és rezgés kibocsátás ellenőrzésének módjáról
- 25/2004. (XII. 20.) KvVM rendelet a stratégiai zajtérképek, valamint az intézkedési tervek készítésének részletes szabályairól
- 280/2004. (X. 20.) Korm. rendelet a környezeti zaj értékeléséről és kezeléséről
- Budapest Főváros XVIII. Kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzat Képviselő-testületének a zaj elleni védelem helyi szabályairól szóló 14/2023. (VI. 5.) önkormányzati rendelete

Javasolt intézkedések

Intézkedés	Ütemezés	Költség (MFt)	Forrás	Felelős, közreműködő
Kerületi zajvédelmi szabályozás rendszeres felülvizsgálata	2024-2029	-	-	Kerületi önkormányzat
A kerületi érdekek érvényesítése a kerületet érintő fejlesztések tervezése és megvalósítása során	2024-2029	-	-	Kerületi önkormányzat, lakosság
Lakossági tájékoztatás, szemléletformálás	2024-2029	-	-	Kerületi önkormányzat
<i>Zajvédelmi előírások betartásának ellenőrzése</i>	2024-2029	0,2 /mérés	saját forrás	Kerületi önkormányzat, közterület-felügyelet, külső szakértő
A légi forgalom által okozott terhelések, problémák folyamatos figyelemmel kísérése, érdekérvényesítés		Lásd Levegőminőség javítása		
Szemléletformálás a közlekedési szokások alakítása érdekében		Lásd Közlekedés és környezet		
Nem motorizált közlekedési módok feltételeinek javítása, fejlesztése		Lásd Közlekedés és környezet		
Kerékpár beszerzés támogatása		Lásd Közlekedés és környezet		
Alternatív üzemanyag hajtású gépjárművek töltőhálózatának kerületi fejlesztése		Lásd Közlekedés és környezet		
Önkormányzati gépjárművek fokozatos cseréje alternatív		Lásd Közlekedés és környezet		

Intézkedés	Ütemezés	Költség (MFt)	Forrás	Felelős, <i>közreműködő</i>
üzemanyag hajtású, illetve kisebb kibocsátású járművekre				
Burkolatlan utak burkolásának folytatása		Lásd Közlekedés és környezet		
Rossz állapotú utak felújítása, utak folyamatos karbantartása		Lásd Közlekedés és környezet		
Forgalomszabályozási intézkedések		Lásd Közlekedés és környezet		
Forgalmi és parkolási előírások betartásának ellenőrzése		Lásd Közlekedés és környezet		
Közösségi közlekedési lehetőségek fejlesztésével kapcsolatos érdekvégyesítés		Lásd Közlekedés és környezet		
Védőfásítások, kondicionáló célú zöldfelületek megvalósításának ösztönzése a kiépült ipari, gazdasági területeken		Lásd Zöldfelületek fejlesztése, védelme		
Növényborítottság növelése		Lásd Levegőminőség javítása		

Kapcsolódó programok

- I. 1. Levegőminőség javítása
- I. 4. Környezet és egészség
- III. 4. Közlekedés és környezet

Eredménymutatók

- zajterheléssel érintett lakosok (fő)
- elvégzett zajmérések száma (db)

I.3 Egészséges ivóvíz biztosítása, szennyvízkezelés

A Program szükségességének indoklása

A kerület ivóvíz ellátottsága teljeskörűnek mondható. A szolgáltatott ivóvíz minősége megfelelő. A legnagyobb környezeti kockázatot a régi, mára korszerűtlen anyagokból készült hálózati elemek jelentik. Az azbeszt és ólom tartalmú szakaszok cseréje a legégetőbb feladat az ivóvízszolgáltatásban.

Szintén jelentős probléma az elöregedő hálózat nagy ivóvíz vesztesége, ami az idő előrehaladtával folyamatosan növekszik. A teljes hálózat ütemezett rekonstrukciója szükséges, de legalább a legrégebb szakaszok cseréje indokolt. Az Önkormányzat nem tulajdonosa a víziközmű hálózatnak, ezért a jövőben, mint kezdeményező vállalhat szerepet a szükséges fejlesztések időben történő megvalósításában.

A szennyvízelvezetés esetében az elválasztott elvezető rendszerbe történő illegális csapadékvíz rákötések jelentik a legnagyobb problémát. Nagycsapadékos időszakot követően a hálózat hidraulikai terhelése kritikusan megnövekedhet, ami az elvezető kapacitás jelentős csökkenésével jár. Szélsőséges esetekben akár felszínre törő szennyvíz is előfordulhat, de a szennyvíztisztító telep kapacitása és hatékonysága is veszélybe kerülhet.

Kapcsolódó átfogó célok

- I. Az emberi egészség és az életminőség környezeti feltételeinek javítása, a környezetterhelés hatásainak csökkentése a XVIII. kerület területén
- II. Természeti értékek és erőforrások védelme, helyreállítása, fenntartható használata
- III. Az erőforrás-takarékosság- és a hatékonyság javítása, a gazdaság zöldítése és a körforgásos működésének erősítése

Jogszabályok, magasabb szintű dokumentumok

- 22/2016. (VI. 15.) BM rendelet a távlati ivóvízbázisok megnevezéséről, valamint az egyes távlati ivóvízbázisokkal érintett települések jegyzékének megállapításáról
- 378/2015. (XII. 8.) Korm. rendelet a nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz begyűjtésére vonatkozó nem rendszeres közszolgáltatásról
- 10/2010. (VIII. 18.) VM rendelet a felszíni víz vízszennyezettségi határértékeiről és azok alkalmazásának szabályairól
- 101/2007. (XII. 23.) KvVM rendelet a felszín alatti vízkészletekbe történő beavatkozás és a vízkútúrás szakmai követelményeiről
- 27/2005. (XII. 6.) KvVM rendelet a használt és szennyvizek kibocsátásának ellenőrzésére vonatkozó részletes szabályokról
- 28/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet a vízszennyező anyagok kibocsátásaira vonatkozó határértékekről és alkalmazásuk egyes szabályairól
- 6/2002. (XI. 5.) KvVM rendelet az ivóvízkivételre használt vagy ivóvízbázisnak kijelölt felszíni víz, valamint a halak életfeltételeinek biztosítására kijelölt felszíni vizek szennyezettségi határértékeiről és azok ellenőrzéséről
- 201/2001. (X. 25.) Korm. rendelet az ivóvíz minőségi követelményeiről és az ellenőrzés rendjéről

- 123/1997. (VII. 18.) Korm. rendelet a vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízellátási létesítmények védelméről
- 50/2001. (IV. 3.) Korm. rendelet a szennyvizek és a szennyvíziszapok mezőgazdasági felhasználásának és kezelésének szabályairól

Javasolt intézkedések

Intézkedés	Ütemezés	Költség (MFt)	Forrás	Felelős, <i>közreműködő</i>
Illegális szennyvíz- és csapadékvíz bevezetések felderítése (pl. füstöléses eljárás) megszüntetése	2024-2025	7	saját forrás	Közzolgáltató, <i>Kerületi önkormányzat</i>
Önkormányzati rákötési támogatási rendszer fejlesztése, a talajterhelési díjon felül	2025-2028	90	saját forrás	Kerületi önkormányzat
Ivóvíz hálózati veszteség csökkentése (hálózatrekonstrukció)	2025-2027	2000	Közzolgáltató fejlesztési forrásai	Közzolgáltató, <i>Kerületi önkormányzat</i>
Ivóvízhálózat azbeszt- és ólomtartalmú szakaszainak, bekötéseinek cseréje	2025-2029	1200	Közzolgáltató fejlesztési forrásai	Közzolgáltató, <i>Kerületi Önkormányzat</i>
Csapadékvíz visszatartása és hasznosítása	Lásd: Az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése, felkészülés az éghajlatváltozás hatásaira			

Kapcsolódó programok

- I. 4. Környezet és egészség
- II. 3. Vizeink védelme és fenntartható használata
- III.2 Hulladékgazdálkodás, erőforrás-takarékosság, a fogyasztás környezeti hatásainak csökkentése
- III.3 Az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése, felkészülés az éghajlatváltozás hatásaira

Eredménymutatók

- hálózati veszteség csökkenése (m³/év)
- rákötések száma (ingatlan/év)

I.4. Környezet és egészség

A Program szükségességének indoklása

Környezetegészségügyi szempontból több, egymást átfedő témakörben felmerülő problémakört szükséges kezelni. A település területén a levegőminőségből eredő kockázatok kezelése az elsődleges, tekintettel arra, hogy ezek negatív hatása a leginkább jelentős és az ezek által okozott egészségügyi problémák jelentkeznek leghamarabb a lakosság körében.

A fűtésből, közlekedésből eredő légszennyezés csökkentése érdekében megfogalmazott intézkedések megjelennek a levegővédelmi programban, így jelen programpontra csak a biológiai veszélyforrásként jelentkező parlagfű elleni intézkedés jelenik meg önálló programpontként. A környezetegészségügyi kockázatok jellegéből adódóan más programpontokban már megfogalmazott intézkedések is újra megjelennek itt.

Kapcsolódó átfogó célok

I. Az emberi egészség és az életminőség környezeti feltételeinek javítása, a környezetterhelés hatásainak csökkentése a XVIII. kerület területén

III. Az erőforrás-takarékosság- és a hatékonyság javítása, a gazdaság zöldítése és a körforgásos működésének erősítése

Jogszabályok, magasabb szintű dokumentumok

- 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet az országos településrendezési és építési követelményekről/2005. (I.11.) Korm. rendelet egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról
- 221/2008. (VIII. 30.) Korm. rendelet a parlagfű elleni védekezés közérdekű végrehajtásának, valamint az állami, és a közérdekű védekezés költségei megállapításának és igénylésének részletes szabályairól
- 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet a környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról
- 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól

Javasolt intézkedések

Intézkedés	Ütemezés	Költség (MFt)	Forrás	Felelős, közreműködő
Magánterületek parlagfűmentességének ellenőrzése, kényszerkaszálások elrendelése	2024-2029	-	-	Kerületi önkormányzat, <i>közterület felügyelet</i>
Beltéri levegőminőség javításával kapcsolatos ismeretterjesztés az önkormányzati intézmények, épületek üzemeltetői, dolgozói használói, valamint a lakosság körében	2024-2025	-	-	Kerületi önkormányzat

Intézkedés	Ütemezés	Költség (MFt)	Forrás	Felelős, <i>közreműködő</i>
Települési hőség- és UV riadó terv elkészítése	Lásd: Az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése, felkészülés az éghajlatváltozás hatásaira program			
Ivóvízhálózat azbeszt- és ólomtartalmú szakaszainak, bekötéseinek cseréje	Lásd: Egészséges ivóvíz biztosítása, szennyvízkezelés			
Belterületi hősziget csökkentése (zöldfelületek átalakítása, öntözése, települési mikroklíma javítása vízvisszatartással, burkolt felületek hűtése)	Lásd: Az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése, felkészülés az éghajlatváltozás hatásaira program			

Kapcsolódó programok

- I. 1. Levegőminőség javítása
- I. 5. Zöldfelületek fejlesztése, védelme
- III. 3. Az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése, felkészülés az éghajlatváltozás hatásaira

Eredménymutatók

- légúti megbetegedések számának csökkenése

I.5. Zöldfelületek fejlesztése, védelme

A Program szükségességének indokltsága

A települési környezetet és a belterületen élők életkörülményeit a biológiailag aktív felületek nagymértékben befolyásolják, ezért is szükséges kiemelt hangsúlyt fektetni a kerület hatékony zöldfelület-gazdálkodására. Ennek fő elemei a nyilvántartás és monitoring, a stratégiaalkotás, szabályozás, a hatékony fenntartás, ápolás, fejlesztés, valamint az új zöldfelületek kialakítása. A kerületben jelenleg leginkább aktuális feladatok a következőkben felsoroltak.

A kerületben a zöldfelületi kataszter (adatbázis) teljes kerületet lefedő létrehozása elsődleges fontosságú: a közterületi faállomány (fasorok, parkfák), zöldterületek és egyéb önkormányzati fenntartású zöldfelületek (pl. útmenti zöldsávok, intézménykertek) felmérése és nyilvántartása biztosíthatja a kerület zöldfelületi rendszerének hosszútávú fejlesztését, az egyes zöldfelületi elemek állapotváltozásának nyomonkövetését és a szükséges intézkedéseket. Összhangban a Budapest Zöldinfrastruktúra Koncepcióval és a Radó Dezső Tervvel, a kerületi kezelésben lévő fasorok felmérése a célzott faápolási feladatok, szükséges fasor rekonstrukciós feladatok (pl. üres fahelyek betöltése) meghatározását szolgálhatná, illetve mindezek ütemezett, összehangolt megvalósítását segíthetné elő, továbbá a veszélyeztető tényezőket mérheti fel. Egyik fő veszélyeztető tényező a lakóingatlanok előtti közterületeken jelentkező illegális leburkolások, melyek visszaszorítása történhet szemléletformálással, szabályozással (és ezek be nem tartása esetén szankcionálással), illetve a szabályok betartásának fokozottabb ellenőrzésével (lásd: III.4. Közlekedés és környezet Program). A kataszterezés során javasolt a dokumentáció mellett térinformatikai adatbázis létrehozása.

A zöldfelületi tételes nyilvántartása, állapotuk ismerete jó alapot ad a kerületi Zöld Infrastruktúra Fenntartási és Fejlesztési Akcióterv (ZIFFA) kidolgozására, mely középtávon meghatározhatja a kerület zöldfelület fejlesztési irányait, prioritásait és akcióterületeit (pl. a főváros esetében a Radó Dezső Terv 2021-2030-ig tartó időszakra tervez). A kerület zöldfelületi rendszerével kapcsolatos feladatok (kataszterezés, nyilvántartás és stratégiaalkotás, valamint a stratégiában tervezett fejlesztések, javaslatok megvalósítása, a zöldfelületi elemek állapotának monitoringja) szakmai koordinálására javasolt a kerületben főkertészi (vagy a főváros mintájára főtájépítési) pozíció kialakítása.

A stratégiaalkotás mellett másik legfőbb feladat a kerület kertvárosias jellegének hosszútávú biztosítása, melyet a Kerületi Önkormányzat elsősorban az építési szabályozások révén tud megtenni (a kerületi építési szabályzat és szabályozási tervlapok elfogadásával, melyek a fővárosi keretszabályokkal összhangban állnak). Tekintve, hogy a kerületnek még vannak olyan fejlesztési területei, melyek jelenleg nem beépítettek, de a jövőben beépítésre szántak, javasolt a nagyobb beépítések tényleges megvalósulása előtt kommunikációs kampányok folytatása (a kerület honlapján és közösségi média felületein, helyi újságban stb.) a lakosság tájékoztatása céljából. Ezzel megelőzhető az esetleges jövőbeni (pl. spontán növényzettel betelepült zöldfelületek felszámolása során felmerülő) félreértések. Emellett a Kerületi Önkormányzat a kertvárosias jelleg egyik fő értékének – a lakókerteknek – a kialakítására lehet hatással a lakosság tájékoztatása, figyelemfelkeltése (pl. zöldfelületi intenzitás és biodiverzitás növelése témákban, összefüggésben a II.1. Programmal) és lakosságot célzó pályázatok megvalósítása által (pl. a már megvalósuló lakossági pályázatok folytatásával: „Szebb, virágosabb kerületünkért”, „Ültess egy fát kerületünknek”).

A közparkok, közkertek, közterek és egyéb közhasználatú zöldfelületek, önkormányzati fenntartású intézménykertek rekonstrukciója, minőségi fejlesztése folyamatos feladatot ad minden települési önkormányzat számára. A kerületben az elmúlt években fel nem újított közkertek, közparkok, egyéb közhasználatú zöldfelületek, önkormányzati fenntartású intézménykertek megújítása, rekonstrukciója szükséges (pl. növényállományuk megújítása, funkcióbővítés, berendezések, burkolatok cseréje, felújítása stb). A KÉSZ-ben kijelölt, jelenleg alulhasznosított zöldterületeken új közparkok, közkertek kialakítása javasolt, melyek között a prioritások meghatározását a lakossági igények felmérése, érintett lakosság megkérdezése, véleménye alapján célszerű megtenni. A zöldfelületek minőségi megújításának egyik látványos eleme lehet a virágos felületek – évelőágyak, a frekvenciált helyszíneken egynyári kiültetések – arányának növelése, így ez külön programként is nevesítésre került. Emellett minőségi megújítás mind a zöldterületeken, mind az útmenti zöldsávokban történhet a vízzáró burkolatok cseréjével vízáteresztő burkolatokra, illetve feleslegessé vált burkolatok helyett zöldfelületek kialakításával. Példaként említhető a XI. kerület, ahol a hősziget hatás csökkentése érdekében évente más-más helyszíneken valósítják meg az „Aszfalt helyett zöldfelület program”-ot.

A kerületi fenntartású fasorok állapotának javítása, védelme, új fasorok telepítése során javasolt a Fővárosi Zöldinfrastruktúra füzetek 4. és 6. számában leírt technikai, technológiai megoldásokat (pl. Stockholm módszer) alkalmazni a fák számára minőségi élettér biztosítása érdekében. A FŐKERT adatszolgáltatása mellett a lakossági kérdőívesítés során is problémaként került azonosításra az Üllői út menti közterületek, fasorok állapota. Az Üllői út fővárosi fenntartású terület (lásd: Budapest Főváros Közgyűlésének 14/1993. (IV. 30.) sz. önkormányzati rendelet alapján), így a Kerületi Önkormányzat kezdeményező lépéseket tehet a Fővárosi Önkormányzat felé az Üllői út zöldítése érdekében, illetve anyagi forrás rendelkezésre állása esetén közreműködhet az Üllői út menti zöldfelületek megújításában, közterületek újragondolásában. A FŐKERT megvalósításában és az Önkormányzat közreműködésével 2024-ben megkezdődött az Üllői úti zöldfelületek megújítása.

A lakossági kérdőíves felmérés eredményei alapján is az előző környezetvédelmi program óta továbbra is javasolt új kutyafuttatók kialakítása kerületszerte, melyek helyszíneit célszerű előzetes lakossági igényfelmérés alapján kijelölni. Emellett szintén előfordult többször a lakossági kérdőívben adott válaszokban, hogy a meglévő 2 db közösségi kert mellett igény lehet továbbiakra, ezért jelen program is szorgalmazza új kerületi közösségi kert(ek) létrehozásának felmerülő igénye esetén az önkormányzati közreműködést, közösségi komposztálási lehetőség megteremtésével.

Nagyobb zöldfelületi fejlesztések során közösségi tervezés megvalósítása javasolt. Ez nem újdonság a kerület számára, hiszen pl. 2023-ban a Vásáros tér megújítása közösségi tervezéssel indult meg, e gyakorlat folytatása a továbbiakban is szükséges (pl. a főváros esetén 100 millió Ft-ot meghaladó zöldfelület-fejlesztési projekt megvalósítása közösségi tervezéssel történik).

A kerület a zöldfelületek védelme érdekében számos szabályt hozott, viszont a gyakorlatban problémát okoz a szabályok betartása. Javasolt az engedély nélküli fakivágások ellenőrzésének fokozása, szankcionálása, emellett lakossági tájékoztató kampányok folytatása fakivágás, fapótlás témakörben (pl. fel kell hívni a helyi lakosok figyelmét arra, hogy a fakivágás magánterületen is engedélyköteles tevékenység a helyi szabályozás szerint).

A Kerületi Önkormányzatnak elsősorban kommunikációs, kezdeményező szerepe lehet az ipari, gazdasági területek és lakóterületek mentén a KÉSZ-ben kijelölt, de még meg nem valósított védőfásítások, kondicionáló célú zöldfelületek megvalósításának ösztönzése érdekében. A

védőfásításokat a KÉSZ módosítás esetén további védősávok kijelölésével (pl. beültetési kötelezettség, mint egyéb sajátos jogintézmény alkalmazásával) is ösztönözheti az önkormányzat.

A fővárosban (is) alapvető probléma a zöldfelületek fenntartásának alulfinanszírozottsága. E probléma többféleképpen is orvosolható és orvosolandó, melynek egyik hozzájárulása lehet a kerületi vállalkozások CSR (társadalmi felelősségvállalás) tevékenységének ösztönzése. A XVIII. kerületben számos gazdasági szereplő, vállalkozás található, melyek CSR tevékenységének egyik feladata lehet a zöldfelületek fenntartásában, szépítésében való részvétel, támogatás. A támogatás lehetséges akár helyi pályázatok kiírásával (erre példa a MOL-csoport által meghirdetett zöldövezeti program, mely zöldfelületek kialakítására ösztönöz), akár egy éves szintű rendszeres/egyszeri anyagi támogatással az adott gazdasági szereplő részéről, melyet az Önkormányzat a zöldfelületek fenntartására/létesítésére fordíthat.

A jó kapcsolat fenntartása a Pilisi Parkerdő Zrt.-vel továbbra is fontos Kerületi Önkormányzati feladat a kerületi erdőállomány állapotának javítása, közjóléti funkciók erősítése érdekében, valamint együttműködés javasolt a Pilisi Parkerdő Zrt.-vel a Radó Dezső Tervben kitűzött „Pilisi Parkerdő Zrt. erdőfejlesztési projektjei” fővárosi akcióterületi zöldinfrastruktúra fejlesztési projektben.

Kapcsolódó átfogó célok

- I. Az emberi egészség és az életminőség környezeti feltételeinek javítása, a környezetterhelés hatásainak csökkentése a XVIII. kerület területén
- II. Természeti értékek és erőforrások védelme, helyreállítása, fenntartható használata
- III. Az erőforrás-takarékosság- és a hatékonyság javítása, a gazdaság zöldítése és a körforgásos működésének erősítése

Jogszabályok, magasabb szintű dokumentumok

- 1995. évi LIII. törvény a környezet védelmének általános szabályairól
- 1996. évi LIII. törvény a természet védelméről
- 2016. évi LXXIV. törvény a településkép védelméről
- 2009. XXXVII. törvény az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról
- 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról
- 346/2008. (XII. 30.) Korm. rendelet a fásszáru növények védelméről
- 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet a településtervek tartalmáról, elkészítésének és elfogadásának rendjéről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről
- 432/2012. (XII. 29.) Korm. rendelet a Fővárosi Önkormányzat kezelésében lévő főútvonalak, közutak és közterületek kijelöléséről
- Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének 10/2005. (III. 8.) önkormányzati rendelete a fővárosi zöldfelületi rendszerbe tartozó zöldterületek és zöldfelületek védelméről, használatáról, fenntartásáról és fejlesztéséről
- Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének 14/1993. (IV. 30.) önkormányzati rendelete a kiemelt közcélú zöldterületekről

- Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének 3/2013. (III. 8.) önkormányzati rendelete a Fővárosi Önkormányzat tulajdonában álló közterületek használatáról
- Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének 30/2017. (IX. 29.) önkormányzati rendelete a településkép védelméről
- Budapest Főváros XVIII. kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzat Képviselő-testületének 28/2012. (VI.7.) önkormányzati rendelete a helyi környezet védelméről, a közterületek, ingatlanok, település tisztaságáról és a fák védelméről
- Budapest Főváros XVIII. Kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzat Képviselő-testületének 33/2022. (XII. 1.) önkormányzati rendelete a településkép védelméről
- Budapest Főváros XVIII. Kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzat Képviselő-testületének 5/2022. (III. 9.) önkormányzati rendelete Budapest XVIII. kerületének Kerületi Építési Szabályzatáról

Javasolt intézkedések

Intézkedés	Ütemezés	Költség (MFt)	Forrás	Felelős, közreműködő
Zöldfelületi kataszter adatbázis (nyilvántartás) létrehozása: közterületi faállomány (fasorok, parkfák), zöldterületek és egyéb önkormányzati fenntartású zöldfelületek felmérése	folyamatosan	2-5/év	Kerületi önkormányzati költségvetés / TOP pályázat	Kerületi önkormányzat <i>Városgazda XVIII. Kerület NZrt.</i>
Kerületi Zöld Infrastruktúra Fenntartási és Fejlesztési Akcióterv (ZIFFA) kidolgozása (tételes kataszter nélkül, ezt az előző program pont tartalmazza)	2024-2029	5	Kerületi önkormányzati költségvetés / TOP pályázat	Kerületi önkormányzat <i>Városgazda XVIII. Kerület NZrt., helyi lakosok, civil szervezetek</i>
Főkertész/főtájépisztész pozíció kialakítása a hivatalon belül	2024-2029	a felek megállapodása szerint	Kerületi önkormányzati költségvetés	Kerületi önkormányzat
Kertvárosias jelleg megőrzése, lakossági tájékoztatás a zöldfelületi intenzitás növelése érdekében a lakókertekben	folyamatosan	-	-	Kerületi önkormányzat <i>Helyi lakosok, ingatlanfejlesztők</i>
Kommunikációs kampányok folytatása a lakosság tájékoztatása céljából egyes fejlesztési területek beépülését megelőzően	eseti jelleggel, amikor erre szükség van	0,5 / eset	Kerületi önkormányzati költségvetés	Kerületi önkormányzat
„Szebb, virágosabb kerületünkért”, az „Ültess egy fát kerületünknek” és hasonló pályázatok folytatása	folyamatosan	lehetőségek szerinti keret	Kerületi önkormányzati költségvetés	Kerületi önkormányzat

Intézkedés	Ütemezés	Költség (MFt)	Forrás	Felelős, közreműködő
Új közparkok, közkertek kialakítása (meglévő, alulhasznosított zöldterületeken)	folyamatosan	lehetőség és igény szerint változó	Kerületi önkormányzati költségvetés / TOP pályázat	Kerületi önkormányzat Helyi lakosok, Városgazda XVIII. Kerület NZrt.
Meglévő közparkok, közkertek, közterek és egyéb közhasználatú zöldfelületek, önkormányzati fenntartású intézménykertek rekonstrukciója, minőségi fejlesztése	folyamatosan	lehetőség és igény szerint változó	Kerületi önkormányzati költségvetés / TOP pályázat	Kerületi önkormányzat Helyi lakosok, Városgazda XVIII. Kerület NZrt.
Virágos felületek arányának növelése a közterületeken	folyamatosan	lehetőség és igény szerint változó	Kerületi önkormányzati költségvetés / TOP pályázat	Kerületi önkormányzat Városgazda XVIII. Kerület NZrt.
Vízáró burkolatok cseréje vízáteresztő burkolatokra, feleslegessé vált burkolatok helyett zöldfelületek kialakítása	Lásd: felkészülés az éghajlatváltozás hatásaira			
Kerületi fenntartású fasorok állapotának javítása, védelme, új fasorok telepítése esetén a fa számára minőségi élettér biztosítása	folyamatosan	fafajtól és módszertől függően kb. 0,5-1/fa	Kerületi önkormányzati költségvetés / TOP pályázat	Kerületi önkormányzat Városgazda XVIII. Kerület NZrt.
Üllői út közterületrendezésének kezdeményezése a Fővárosnál, együttműködés az Üllői út zöldítése érdekében	2024-2029	-	-	Kerületi önkormányzat Fővárosi Önkormányzat, FŐKERT
Új kutyafuttatók igényfelmérése a kerületben, igény esetén megvalósítás	2024-2029	lehetőség és igény szerint változó	Kerületi önkormányzati költségvetés	Kerületi önkormányzat Helyi lakosok, Városgazda XVIII. Kerület NZrt.
Új kerületi közösségi kert(ek) létrehozásának felmerülő igénye esetén önkormányzati közreműködés, közösségi komposztálási lehetőség megteremtésével	folyamatosan	lehetőség és igény szerint változó	Kerületi önkormányzati költségvetés	Kerületi önkormányzat Helyi lakosok
Nagyobb zöldfelületi fejlesztések során közösségi tervezés megvalósítása	eseti jelleggel	1	Kerületi önkormányzati költségvetés	Kerületi önkormányzat helyi lakosok, civil szervezetek

Intézkedés	Ütemezés	Költség (MFt)	Forrás	Felelős, közreműködő
Engedély nélküli fakivágások ellenőrzésének fokozása, szankcionálása, lakossági tájékoztató kampányok folytatása fakivágás, fapótlás témakörben	folyamatosan	lehetőségek szerinti keret	Kerületi önkormányzati költségvetés	Kerületi önkormányzat
Védőfásítások, kondicionáló célú zöldfelületek megvalósításának ösztönzése a kiépült ipari, gazdasági területeken	folyamatosan	-	Gazdasági szereplők, ingatlantulajdonosok költségvetése	Kerületi önkormányzat
Gazdasági szereplők társadalmi szerepvállalásának javítása a zöldfelületek fenntartásában, minőségi fejlesztésében	folyamatosan	-	-	Kerületi önkormányzat <i>Városgazda XVIII. Kerület NZrt.</i>
Jó kapcsolat fenntartása a Pilisi Parkerdő Zrt.-vel a kerületi erdőállomány állapotának javítása, közjóléti funkciók erősítése érdekében	folyamatosan	-	-	Kerületi önkormányzat <i>Erdőgondnokság, Pilisi Parkerdő Zrt.</i>

Kapcsolódó programok

- I. 1. Levegőminőség javítása
- I. 4. Környezet és egészség
- II. 1. A biológiai sokféleség megőrzése, természetvédelem, tájvédelem
- II. 2. Talajok védelme és fenntartható használata, kármentesítés, földtani veszélyforrások elhárítása
- III. 3. Az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése, felkészülés az éghajlatváltozás hatásaira
- III.4. Közlekedés és környezet

Eredménymutatók

- Kerületi zöldkataszter megléte a Kerületi Önkormányzat által fenntartott zöldfelületekre, fasorokra
- Kerületi Zöld Infrastruktúra Fenntartási és Fejlesztési Akcióterv megléte
- Főkertész/főtájépítész kinevezése a kerületben
- Új vagy felújított zöldfelületek száma (db), mérete (m²)
- Új telepített fák száma (db), fapótlás (db)
- Új kutyafuttatók száma (db)
- Új virágágyak száma (db), virágos felületek kiterjedése (m²)
- Új közösségi kert (db)

-
- Lakossági tájékoztató kampányok száma (db), részvétel mérése (lakosság) a következő témákban: zöldfelületi intenzitás növelésének fontossága, fejlesztési területek beépülésével kapcsolatosan, fakivágások és fapótlások engedélykötelessége
  - Ipari, gazdasági területeken megvalósult védőfásítások kiterjedése (m²)
  - Gazdasági szereplők által támogatott zöldfelületi fejlesztések megvalósulása (projekt db szám) / Gazdasági szereplők anyagi hozzájárulása a kerület zöldfelületeinek fejlesztéséhez, fenntartásához (MFt/év)
  - Kerületi lakossági szemléletformáló pályázatokra (pl. „Szébb, virágosabb kerületünkért”, az „Ültess egy fát kerületünknek”) fordított keret (MFt/év), sikeres pályázatok száma (db)
  - Közösségi tervezéssel megvalósult zöldfelületfejlesztési vagy új zöldfelület kialakítását célzó projektek száma (db)
  - Engedély nélküli fakivágások számának csökkenő tendenciája
  - Vízáteresztő burkolatok kiterjedésének növekedése (m²), feleslegessé vált burkolatok megszüntetése közterületen (m²)

II. TERMÉSZETI ÉRTEKEK ÉS ERŐFORRÁSOK VÉDELME, HELYREÁLLÍTÁSA, FENNTARTHATÓ HASZNÁLATA

II.1. A biológiai sokféleség megőrzése, természetvédelem, tájvédelem

A Program szükségességének indokltsága

A kerület védett természeti területekkel vagy természetvédelmi szempontból kiemelt jelentőségű területekkel (pl. Natura 2000 területek, ökológiai hálózat elemei) nem érintett. Védett fajok azonban a zöldfelületeken, vizes élőhelyeken és – dokumentált módon – a Liszt Ferenc Repülőtér gyepfelületein is jelen vannak. Fontos a Büdi-tó és a Balázs-tó, mint a kerület értékékként kiemelhető vizes élőhelyeinek ökológiai felmérése, illetve ökológiai vízigényük meghatározása (szükség esetén vízpótlási javaslatok előkészítése, vízpótlási lehetőség megteremtése, hogy aszályos időszakban már csak a végrehajtásra kelljen koncentrálni). Habár a kerületben védett területek nem találhatók, a szomszédos kerületekben, illetve fővárosban található helyi jelentőségű védett természeti területek megismertetése szemléletformáló lehet a kerületi lakosok életében is, így a természetvédelmi bemutatás népszerűsítése javasolt (pl. kerületi honlapon, közösségi média felületeken írt cikkek formájában).

Mind a magánterületeken, mind a közterületeken, közjóléti célú erdőterületeken fontos az inváziós (esetenként allergén) növények visszaszorítása. Ebben a kerületi önkormányzatnak – az önkormányzati fenntartású zöldfelületek megfelelő kezelése mellett – elsősorban tájékoztató, figyelemfelkeltő, kommunikációs szerepe lehet a lakosok és az erdőterületek kezelője (Pilis Parkerdő Zrt.) felé.

A kerületi biodiverzitás növelése érdekében méhlegelők kialakítása célszerű az extenzívebben kezelt közterületi zöldfelületeken, a fővárosi „Vadvirágos Budapest” program tapasztalatainak felhasználásával (pl. javasolt a FŐKERT megkeresése a tapasztalatok megismerése végett). Emellett a lakossági szemléletformálás folytatása is fontos a lakókerterek biodiverzitásának növelése – pl. madár- és rovarbarát kert – kialakításának ösztönzése céljából. Ennek gyakorlati megvalósítási lehetőségei: egyrészt eszközök (a kerületben eddig pl. rovarhotelekre lehetett pályázni) és honos facsemeték, cserjék biztosítása a lakosság számára, másrészt lakossági tájékoztató kampányok megvalósítása szemléletformáló jelleggel (pl. kiadványok szerkesztése és közzététele a kerületi honlapon, közösségi média felületeken).

A természetvédelmi törvény előírja, hogy a településeken az egyedi tájértékeket nyilvántartásba kell venni. (A törvény szerint ez a természetvédelmi kezelő szerv, tehát jelen esetben a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság feladata, azonban a gyakorlatban a katasztert az illetékes önkormányzat készítteti.) A V. Nemzeti Környezetvédelmi Program szerint önkormányzati feladat a „részvétel az egyedi tájértékek kataszterezésében és megőrzésében”. A kerületben nem készült még egyedi tájérték kataszter, így ennek pótlása szükséges a hatékony értékvédelem érdekében. A kataszterezés során javasolt a dokumentáció mellett térinformatikai adatbázis létrehozása.

Kapcsolódó átfogó célok

- I. Az emberi egészség és az életminőség környezeti feltételeinek javítása, a környezetterhelés hatásainak csökkentése a XVIII. kerület területén
- II. Természeti értékek és erőforrások védelme, helyreállítása, fenntartható használata

- III. Az erőforrás-takarékosság- és a hatékonyság javítása, a gazdaság zöldítése és a körforgásos működésének erősítése

Jogszabályok, magasabb szintű dokumentumok

- 1995. évi LIII. törvény a környezet védelmének általános szabályairól
- 1996. évi LIII. törvény a természet védelméről
- 1995. évi LXXXI. törvény a Biológiai Sokféleség Egyezmény kihirdetéséről
- 2007. évi CXI. törvény a Firenzében, 2000. október 20-án kelt, az Európai Táj Egyezmény kihirdetéséről
- 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről
- 67/1998. (IV. 3.) Korm. rendelet a védett és fokozottan védett életközösségekre vonatkozó korlátozásokról és tilalmakról
- 91/2007. (IV. 26.) Korm. rendelet a természetben okozott károsodás mértékének megállapításáról, valamint a kármentesítés szabályairól
- 408/2016. (XII. 13.) Korm. rendelet az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről
- Budapest Főváros Önkormányzata Közgyűlésének 25/2013. (IV. 18.) önkormányzati rendelete Budapest helyi jelentőségű védett természeti területeiről

Javasolt intézkedések

Intézkedés	Ütemezés	Költség (MFt)	Forrás	Felelős, közreműködő
Vizes élőhelyek felmérése, ökológiai vizigény meghatározása	2024-2029	3-5	Kerületi Környezetvédelmi Alap	Kerületi önkormányzat
Inváziós növényfajok visszaszorítása a kerületben: lakosság tájékoztatása, kommunikáció	folyamatosan	igény szerint	Kerületi önkormányzati költségvetés	Kerületi önkormányzat <i>Helyi lakosok, ingatlan tulajdonosok, Pilsai Parkerdő Zrt.</i>
Méhlegelők (vadvirágos rétek) kialakítása az extenzív fenntartású zöldfelületeken	folyamatosan	lehetőség szerint	Kerületi önkormányzati költségvetés / TOP pályázat	Kerületi önkormányzat <i>Városgazda XVIII. Kerület NZrt., FÓKERT</i>
Ökológiai értékek népszerűsítése	folyamatosan	-	-	Kerületi önkormányzat <i>Civil szervezetek</i>
Lakossági szemléletformálás a természetvédelem jegyében: biodiverz - pl. madár- és rovarbarát - kert kialakításának ösztönzése	folyamatosan	lehetőség szerint	Kerületi Környezetvédelmi Alap, Kerületi önkormányzati költségvetés	Kerületi önkormányzat <i>Civil szervezetek</i>

Intézkedés	Ütemezés	Költség (MFt)	Forrás	Felelős, <i>közreműködő</i>
Egyedi tájérték kataszter elkészítése	2024-2029	3-5	Kerületi önkormányzati költségvetés	Kerületi önkormányzat <i>Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság</i>

Kapcsolódó programok

- I. 4. Környezet és egészség
- I. 5. Zöldfelületek fejlesztése, védelme
- II. 2. Talajok védelme és fenntartható használata, kármentesítés, földtani veszélyforrások elhárítása
- II. 3. Vizeink védelme és fenntartható használata
- III. 3. Az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése, felkészülés az éghajlatváltozás hatásaira

Eredménymutatók

- Ökológiai állapotfelmérést, ökológiai vízigényt meghatározó tanulmányok száma (db)
- Inváziós növényfajok visszaszorítását célzó lakossági tájékoztató kampányok, kiadványok száma (db)
- Kialakított méhlegelő, vadvirágos gyepfelületek területe (m²)
- Természetvédelmi bemutatást népszerűsítő megjelent cikkek száma (db)
- Lakossági szemléletformáló kampányok száma a lakóterületek fajgazdagságának növelése érdekében (db)
- Lakosság számára eljuttatott rovarhotelek, madáritatók, honos facsemeték, cserjék (db)
- Kerületi egyedi tájérték kataszter megléte

II.2. Talajok védelme és fenntartható használata, kármentesítés, földtani veszélyforrások elhárítása

A Program szükségességének indokltsága

A kerület területének jelentős részén úgynevezett városi talajok találhatók, amelyekben bolygatottságuk és/vagy leburkolásuknak köszönhetően nem zajlanak le a talajképződéshez szükséges folyamatok. A kertvárosias övezetben, illetve a beépítés nélküli területeken kevésbé értékes humuszos homoktalajok, illetve jobb tulajdonságokkal rendelkező barna erdőtalajok találhatók. Kiemelt feladat a talajok megóvása és állapotuk javítása. A szilárd burkolattal ellátott felületek növekedését lassítani szükséges, illetve hosszú távon arányuk csökkentése javasolt – ami vízgazdálkodási és klímaadaptációs célokat is szolgál. A talajok humusztartalmának növelése és a talajerőpótlás szintén egy integrált környezetvédelmi intézkedés, hiszen ezen keresztül a vízraktározó képesség, és a zöldfelületek állapota is jelentősen javítható.

A szennyezett területek állapotfelmérése a kerületben megtörtént, de a kármentesítési munkálatok döntő többsége még elvégzendő feladat. A Cséry-telep esetében a folyamat meggyorsítása érdekében célszerű a gazdasági szereplők bevonása is, hiszen a kármentesítésben történő finanszírozási részvétel fejében a terület hasznosításában is érdekeltté lehet tenni őket.

Kapcsolódó átfogó célok

I. Az emberi egészség és az életminőség környezeti feltételeinek javítása, a környezetterhelés hatásainak csökkentése a XVIII. kerület területén

II. Természeti értékek és erőforrások védelme, helyreállítása, fenntartható használata

III. Az erőforrás-takarékosság- és a hatékonyság javítása, a gazdaság zöldítése és a körforgásos működésének erősítése

Jogszabályok, magasabb szintű dokumentumok

- 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet a felszín alatti vizek védelméről
- 6/2009. (IV. 14) KvVM- EüM- FVM együttes rendelet a földtani közeg és a felszín alatti víz szennyezéssel szembeni védelméhez szükséges határértékekről és a szennyezések méréséről
- Országos Környezeti Kármentesítési Program
- 90/2008. (VII. 18.) FVM rendelet a talajvédelmi terv készítésének részletes szabályairól
- 2007. évi CXXIX. törvény a termőföld védelméről
- 1995. évi LIII. törvény a környezet védelmének általános szabályairól
- 14/2005. (VI.28.) KvVM rendelet a kármentesítési tényfeltárás szűrővizsgálatával kapcsolatos szabályokról

Javasolt intézkedések

Intézkedés	Ütemezés	Költség (Mft)	Forrás	Felelős, közreműködő
Komposztáló telep létesítése a Városgazda Zrt. által begyűjtött közterületi zöldhulladékok kezelésére, hasznosítására				Lásd: Hulladékgazdálkodás, köztisztaság, fogyasztáscsökkentés

Intézkedés	Ütemezés	Költség (MFt)	Forrás	Felelős, közreműködő
Komposzt hasznosítása a kerületi zöldfelületeken, rehabilitációt, rekultivációt igénylő területeken (fedő rétegben)	Lásd: Hulladékgazdálkodás, köztisztaság, fogyasztáscsökkentés			
Cséry telephez kapcsolódó ingatlanok kármentesítése	2024-2029	4000	Fővárosi Önkormányzat költségvetése, OKKP	MNV Zrt., Fővárosi Önkormányzat
Cséry telephez kapcsolódó ingatlanok hasznosítása, gazdasági szereplők bevonása a kármentesítés finanszírozásába.	2024-2027	-	gazdasági szereplők forrása	MNV Zrt., Fővárosi Önkormányzat

Kapcsolódó programok

- I. 1. Levegőminőség védelme
- I. 5. Zöldfelületek fejlesztése, védelme
- II. 1. A biológiai sokféleség megőrzése, természetvédelem, tájvédelem
- II. 3. Vizeink védelme és fenntartható használata
- III. 2. Hulladékgazdálkodás, erőforrás-takarékosság, a fogyasztás környezeti hatásainak csökkentése
- III. 3. Az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése, felkészülés az éghajlatváltozás hatásaira

Eredménymutatók

- Talajvizsgálatok száma (db)
- Kármentesített területek mérete (m²)

II.3 Vizeink védelme és fenntartható használata

A Program szükségességének indoklása

A kerület felszíni vízhálózata rendkívül szegény. Vízfolyások csak néhány száz méteres szakaszon érintik a közigazgatási területet. A 13. csatorna egy mesterséges vízfolyás, a Gyáli I. – főcsatorna egyik mellékága, melynek a felső szakaszának kb. 1 km-es hosszúságú mederszakasza található a kerületben. A Gyáli-patak VI. ág – amely szintén a Gyáli-patak vízrendszerének egyik mellékága – felső szakaszának néhány száz méteres mederszakasza található a kerület határának mentén.

A kerület felszíni vizeit gyakorlatilag az állóvizek jelentik (Büdi-tó, Balázs-tó). A tavak mesterséges eredetűek, de a vízfelületek és közvetlen környezetük mára a kerület meghatározó természeti értékei lettek. A sekély tavak vízkészlete rendkívül kitett az éghajlatváltozás hatásainak, ezért a hosszú távú fenntarthatóságuk érdekében szükséges a pontos vízmérlegük (tápláló vízmennyiség, párolgási veszteség, elszívárgás) meghatározása. A klimatikus modellek figyelembevételével meg lehet határozni azt az éves vízmennyiséget, ami feltétlenül szükséges a tavak fennmaradásához (és vízminőségük megőrzéséhez). Amennyiben a természetes pótlódás kevesebb, mint a vízmérleg várható veszteségi oldala, a tavak vízkészletének külső pótlására lehet szükség. Az előkészítő feladatokat az elkövetkezendő néhány évben feltétlen szükséges elvégezni annak érdekében, hogy még időben be lehessen avatkozni a tavak fennmaradása érdekében.

Kapcsolódó átfogó célok

- I. Az emberi egészség és az életminőség környezeti feltételeinek javítása, a környezetterhelés hatásainak csökkentése a XVIII. kerület területén
- II. Természeti értékek és erőforrások védelme, helyreállítása, fenntartható használata
- III. Az erőforrás-takarékosság- és a hatékonyság javítása, a gazdaság zöldítése és a körforgásos működésének erősítése

Jogszabályok, magasabb szintű dokumentumok

- 1995.évi LVII törvény a vízgazdálkodásról
- 1995.évi LIII törvény a környezetvédelem általános szabályairól
- 220/2004.(VII.21.) Korm.rend. a felszíni vizek minősége védelmének szabályairól
- 219/2004.(VII.21.) Korm.rend. a felszín alatti vizek védelméről
- 147/2010. (IV. 29.) Korm. rendelet a vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó szabályokról
- 90/2007. (IV.26.) Korm.rendelet a környezetkárosodás megelőzésének és elhárításának rendjéről
- 123/1997. (VII. 18.) Korm. rendelet a vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízellétesítmények védelméről
- 120/1999.(VII.6.) Korm.rendelet a vizek és a közcélú vízellétesítmények fenntartására vonatkozó feladatokról
- 27/2006. (II. 7.) Korm. rendelet a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről
- 28/2004.(XII.25.) KvVM rend. a vízszennyező anyagok kibocsátására vonatkozó határértékekről és alkalmazásuk egyes szabályairól
- 27/2005.(XII.6.)KvVM rendelet a használt- és szennyvizek kibocsátásának önellenőrzésére vonatkozó részletes szabályokról

Javasolt intézkedések

Intézkedés	Ütemezés	Költség (MFt)	Forrás	Felelős, közreműködő
Kerületi állóvizek vízháztartásának felmérése, ökológiai és egyéb vízigényeik meghatározása	2025-2026	3-4	saját forrás	Kerületi önkormányzat
Kerületi állóvizek esetleges vízpótlásának tervezése (pl. csapadékvíz bevezetése)	2026-2028	vízigények ismeretében határozható meg	–	Kerületi önkormányzat
Csapadékvíz visszatartása kertesházás övezeti ingatlanokon (ciszternák, szivárogtatók), lakossági tudatformálás, tanácsadás	Lásd: felkészülés az éghajlatváltozás hatásaira			
Irányított felszín alatti vízpótlási rendszer (MAR) alkalmazásának vizsgálata, elsősorban zöldfelületek és a tavak vízpótlására	2025-2028	15	saját forrás	Kerületi önkormányzat
Adaptív csapadékvíz-gazdálkodás kialakítása- Részvízgyűjtők közötti vízkormányzás kialakítása, távvezérelt vízkormányzó műtárgyakkal. A többletvizek kivezetése a vízvisszatartásra alkalmas területekre.	Lásd: Felkészülés az éghajlatváltozás hatásaira			

Kapcsolódó programok

- I. 3. Egészséges ivóvíz biztosítása, szennyvízkezelés
- II. 2. Talajok védelme és fenntartható használata, kármentesítés, földtani veszélyforrások elhárítása
- III. 2. Hulladékgazdálkodás, erőforrás-takarékosság, a fogyasztás környezeti hatásainak csökkentése
- III. 3. Az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése, felkészülés az éghajlatváltozás hatásaira

Eredménymutatók

- Visszatartott víz mennyisége (m³/év)
- Tavakba juttatott víz mennyisége (m³/év)

III. AZ ERŐFORRÁS-TAKARÉKOSSÁG - ÉS HATÉKONYSÁG JAVÍTÁSA, A GAZDASÁG ZÖLDÍTÉSE ÉS KÖRFORGÁSOS MŰKÖDÉSÉNEK ERŐSÍTÉSE

III.1. Energiatakarékosság és -hatékonyság növelés

A Program szükségességének indoklása

Mind az üvegházgázok kibocsátásának nemzeti, illetve fővárosi szinten kitűzött és vállalt csökkentési céljai, mind az energiahordozók, mint értékes és megőrzendő természeti erőforrások kezelése szükségessé teszi az energiatakarékosság növelését, melynek a kerület esetében a két fő beavatkozási iránya az épületek energiahatékonyságának növelése, fosszilis energiafelhasználásának mérséklése, valamint a mobilitáshoz köthető energiafelhasználás csökkentése.

Az önkormányzat tulajdonában, illetve kezelésében lévő épületek, intézmények esetében a jogszabályi kötelezettség alapján elkészített és rendszeresen felülvizsgált EMIT-ek (Energiamegtakarítási Intézkedési Terv) tartalmazzák az előirányzott energiahatékonysági, energetikai korszerűsítési intézkedéseket, ideértve a megújuló energia hasznosításra vonatkozó intézkedéseket is. A kültéri világítást is érintő fejlesztések esetén a fényszennyezés mérséklésének szempontjait is szem előtt kell tartani.

A lakosság vonatkozásában a kerületi önkormányzat leginkább a lakóingatlanok energetikai korszerűsítésének támogatásával tud hozzájárulni a kitűzött célok eléréséhez. Az épületszigetelések mellett a fűtési rendszerek korszerűsítése is kiemelt szempont kell legyen, a levegővédelmi megfontolásokat is tekintetbe véve (helyben rendelkezésre álló – nem biomassza – megújuló energiahordozó/távfűtés/földgáz preferencia sorrend, illetve fatüzelés esetében csak a teljes kiváltást, vagy legalább jelentős javulást eredményező fejlesztéseket támogatva). Emellett szükséges az energiatakarékossággal, illetve a megújuló energiahordozók hasznosításával kapcsolatos ismeretterjesztés, szemléletformálás is. A szemléletformálásnak javasolt a távfűtéshez való csatlakozás szorgalmazására, valamint a különböző pályázati lehetőségekkel kapcsolatos tanácsadásra is kiterjednie.

Megjegyezzük, hogy az energiahordozók takarékos, fenntartható használatát szolgálja a közlekedési intézkedések zöme is.

Kapcsolódó átfogó célok

- I. Az emberi egészség és az életminőség környezeti feltételeinek javítása, a környezetterhelés hatásainak csökkentése a XVIII. kerület területén
- II. Természeti értékek és erőforrások védelme, helyreállítása, fenntartható használata
- III. Az erőforrás-takarékosság- és a hatékonyság javítása, a gazdaság zöldítése és a körforgásos működésének erősítése

Jogszabályok, magasabb szintű dokumentumok

- Budapest Főváros Településszerkezeti Terv
- Fővárosi Rendezési Szabályzat
- Budapest Főváros XVIII. Kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzat Képviselő-testületének 5/2022. (III. 9.) önkormányzati rendelete Budapest XVIII. kerületének Kerületi Építési Szabályzatáról

- 2007. évi LXXXVI. törvény „a villamos energiáról”
- 273/2007. (X. 19.) Korm. rendelet „a villamos energiáról szóló 2007. évi LXXXVI. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról”
- 299/2017. (X. 17.) Korm. rendelet „a megújuló energiaforrásból termelt villamos energia kötelező átvételi és prémium típusú támogatásáról”
- Nemzeti Energiastratégia 2030, kitekintéssel 2040-ig
- Nemzeti Épületenergetikai Stratégia 2015
- IV. Nemzeti Energiahatékonysági Cselekvési Terv 2017
- Magyarország Nemzeti Energia- és Klímaterve
- Nemzeti Tiszta Fejlődési Stratégia 2021
- Energia- és Klímatudatossági és Szemléletformálási Cselekvési Terv 2015
- Energetikai ásványvagyon-hasznosítási és készletgazdálkodási Cselekvési Terv 2017

Javasolt intézkedések

Intézkedés	Ütemezés	Költség (MFt)	Forrás	Felelős, közreműködő
Önkormányzati kezelésű intézmények, épületek és berendezésük energiahatékonyságának javítása, energiatakarékos működtetése	2024-2029	EMIT-ek alapján határozható meg	pályázati (TOP Plusz) és egyéb (sportlétesítmények esetén pl. TAO) források	Kerületi önkormányzat, <i>Városgazda XVIII. kerület Nonprofit Zrt.</i>
Helyben rendelkezésre álló megújuló energiaforrások felhasználásának növelése	2024-2029	EMIT-ek alapján határozható meg	saját és pályázati (TOP Plusz) valamint egyéb (sportlétesítmények esetén pl. TAO) források	Kerületi önkormányzat
Lakóépületek energetikai korszerűsítésének támogatása	2024-2025	100	saját forrás	Kerületi önkormányzat
Szemléletformálás, ismeretterjesztés és tanácsadás az energiatakarékos, a megújuló energiaforrások használata és energiahatékonyság érdekében	2024-2029	0 – 0,3 /év	saját forrás	Kerületi önkormányzat, <i>civil szervezetek</i>
Alternatív üzemanyag hajtású gépjárművek töltőhálózatának kerületi fejlesztése		Lásd: Közlekedés és környezet		

Kapcsolódó programok

- I.1. Levegőminőség javítása

- II. 3. Vizeink védelme és fenntartható használata
- III. 3. Az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése, felkészülés az éghajlatváltozás hatásaira

Eredménymutatók

- Energetikai korszerűsítésen átesett önkormányzati épületek, intézmények száma (db)
- Energetikai korszerűsítésen átesett lakóépületek és lakások száma (db)
- Megújuló energiát hasznosító önkormányzati épületek, intézmények száma (db)
- Önkormányzati épületekbe, intézményekbe beépített megújuló alapú háztartási méretű kiserőművek beépített teljesítménye (MW)
- Megújuló energiát hasznosító lakások száma (db)
- Lakossági megújuló alapú háztartási méretű kiserőművek beépített teljesítménye (MW)
- Önkormányzati villamos energiafelhasználás (kWh)
- Önkormányzati földgáz felhasználás (m³)
- Önkormányzati távhő felhasználás (GJ)
- Háztartások részére szolgáltatott villamos energia mennyisége (kWh)
- Háztartások részére szolgáltatott földgáz mennyisége (m³)
- Távhőellátásra felhasznált hőmennyiség a lakosság részére (GJ) és távfűtésbe bekapcsolt lakások (db) aránya

III.2. Hulladékgazdálkodás, köztisztaság, fogyasztáscsökkentés

A Program szükségességének indoklása

A kerület hulladékszállítása a közszolgáltatás keretein belül megoldott. A szelektíven gyűjthető hulladékfrakciók elkülönített gyűjtéséhez a XVIII. kerület rendelkezik az egyik legjobb feltételekkel, hiszen a házhoz menő szelektív gyűjtés mellett szigetes rendszer, illetve több hulladékudvar, egy szemléletformáló és újrahasználati központ és egy logisztikai szolgáltató központ is rendelkezésre áll. A legtöbb hulladékfrakció begyűjtésében és hasznosításra történő előkezelésében a tárgyi feltételek megfelelőek.

A legnagyobb feladat a zöldhulladékok és általában a biológiailag lebomló hulladékok körében van.

A Városgazda XVIII. kerület Nzrt. kezelésében lévő zöldfelületekről származó zöldhulladék jelenleg ledarálásra kerül és külső hasznosító szervezeteknek kerül átadásra. A kerületen belül egy komposztáló telep létesítésével a saját fenntartású zöldfelületeken lenne hasznosítható a komposzt, illetve a kármentesítendő területek utólagos tájbaillesztése is nagy mennyiségű takarórétegben felhasználható komposztot fog igényelni.

A települési szilárd hulladékon belül a biológiailag lebomló hulladékok képviselik a legnagyobb arányú hulladékfrakciót. A jövőben a frakció szelektív gyűjtése meg fog valósulni, azonban az ételhulladékok hatalmas mennyisége jelentősen csökkenthető lenne. A tudatosabb fogyasztás hatására nem csak önmagában az ételhulladék elszállítandó és kezelendő mennyisége csökkenne, hanem a csomagolási hulladékoké is – és a háztartások saját költségvetése is kevésbé lenne terhelve. Az ételhulladékok mennyiségének csökkentése tájékoztató és tudatformáló kampányokkal nagyon jó hatékonysággal elérhető, hiszen a fogyasztóknak anyagi érdeke is származik a tudatosabb fogyasztás gyakorlatának elsajátításából.

Kapcsolódó átfogó célok

- I. Az emberi egészség és az életminőség környezeti feltételeinek javítása, a környezetterhelés hatásainak csökkentése a XVIII. kerület területén
- II. Természeti értékek és erőforrások védelme, helyreállítása, fenntartható használata
- III. Az erőforrás-takarékosság- és a hatékonyság javítása, a gazdaság zöldítése és a körforgásos működésének erősítése

Jogszabályok, magasabb szintű dokumentumok

- 20/2006. (IV. 5.) KvVM rendelet a hulladéklerakással, valamint a hulladéklerakóval kapcsolatos egyes szabályokról és feltételekről
- 2012. évi CLXXXV. Törvény a hulladékról
- V. Nemzeti Környezetvédelmi Program
- 442/2012. (XII. 29.) Korm. rendelet a csomagolásról és a csomagolási hulladékkal kapcsolatos hulladékgazdálkodási tevékenységekről
- 438/2012. (XII. 29.) Korm. rendelet a közszolgáltató hulladékgazdálkodási tevékenységéről és a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás végzésének feltételeiről
- 11/2015. (V.5.) önkormányzati rendelet a helyi hulladékgazdálkodási közszolgáltatásról
- 1/1986. (II. 21.) ÉVM-EüM együttes rendelet a köztisztasággal és a települési szilárd hulladékkal összefüggő tevékenységekről

Javasolt intézkedések

Intézkedés	Ütemezés	Költség (MFt)	Forrás	Felelős, közreműködő
Komposztáló telep létesítése a Városgazda Zrt. által begyűjtött közterületi zöldhulladékok kezelésére, hasznosítására	2025-2027	1200	saját forrás	Kerületi Önkormányzat, <i>Városgazda XVIII. Kerület N.zrt.</i>
Komposzt hasznosítása a kerületi zöldfelületeken, rehabilitációt, rekultivációt igénylő területeken (fedő rétegben)	2027- folyamatosan	150 (bevételek is generálhat)	saját forrás	Kerületi önkormányzat, <i>Városgazda XVIII. Kerület N.zrt.</i>
Ételhulladék, biológiailag lebomló hulladék csökkentése (lakossági tudatformálás, információs anyagok)	2024-2026	7	saját forrás, pályázati források	Kerületi önkormányzat
Folyamatos tájékoztatás a hulladékudvarok, szelektív gyűjtési pontok által nyújtott lehetőségekről	2024-2028	0,5	saját forrás	Kerületi önkormányzat
Veszélyes hulladék gyűjtési akciók	évente 1x	10	saját forrás	Kerületi önkormányzat
Illegális hulladéklerakások folyamatos felderítése és felszámolása	folyamatosan	60/év	saját forrás	Kerületi önkormányzat

Kapcsolódó programok

- I. 4. Környezet és egészség
- II. 2. Talajok védelme és fenntartható használata, kármentesítés, földtani veszélyforrások elhárítása
- II. 3. Vizeink védelme és fenntartható használata
- III. 3. Az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése, felkészülés az éghajlatváltozás hatásaira

Eredménymutatók

- Kiosztott házi komposztládák száma (db)
- Hulladékfrakciók keletkezett mennyiségének csökkenése (biológiailag lebomló, csomagolási) (t/év)

III.3 Felkészülés az éghajlatváltozás hatásaira

A Program szükségességének indoklása

A klímaváltozás hatásai már napjainkban is tapasztalható. A Fővárosban, így a XVIII. kerületben is az átlaghőmérséklet emelkedése, a hóhullámos időszakok gyakoriságának növekedése, a csapadékmennyiség csökkenése és a csapadék éven belüli eloszlásának változása a legismertebb hatás.

A különböző klímamodellek segítségével kialakított prognózisok egymástól eltérő forgatókönyvekben közös, hogy a településen egyértelműen növekedni fog a hóhullámos napok száma, aminek egyenes következménye lehet a halálozások számának növekedése.

A városüzemeltetés kiemelt feladatai közé tartozik a jövőben az, hogy a hóhullámok időszakában csökkenjen a települési hősziget kialakulása, a hóhullámok hatása tompítottan jelenjen meg a kerületben, ezáltal a negatív hatásoknak kitett népességcsoportokra ható kockázatok mértéke csökkenjen.

A vízbő időszakok többletvizeinek betározása kiemelt feladatként jelentkezik, hiszen csak ezek felhasználásával lehetséges enyhíteni az aszályos, hóhullámos időszakok vízigényeit.

Összességében elmondható, hogy a klímaváltozás negatív hatásaival szembeni intézkedések átszövik a környezetvédelmi program valamennyi intézkedéscsoportját, nem kizárólag jelen programponthoz található intézkedések képezik a mitigációs és adaptációs lépéseket.

Kapcsolódó átfogó célok

- I. Az emberi egészség és az életminőség környezeti feltételeinek javítása, a környezetterhelés hatásainak csökkentése a XVIII. kerület területén
- II. Természeti értékek és erőforrások védelme, helyreállítása, fenntartható használata
- III. Az erőforrás-takarékosság- és a hatékonyság javítása, a gazdaság zöldítése és a körforgásos működésének erősítése

Jogszabályok, magasabb szintű dokumentumok

- Második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia
- Energia- és Klímatudatossági Szemléletformálási Cselekvési Terv
- Nemzeti Vidékstratégia
- Kvassay Jenő Terv Nemzeti Vízstratégia
- V. Nemzeti Környezetvédelmi Program
- Budapest XVIII. kerület Klímastratégia
- Budapest XVIII. kerület SECAP
- Budapest Főváros SECAP

Javasolt intézkedések

Intézkedés	Ütemezés	Költség (MFt)	Forrás	Felelős, közreműködő
Települési hőség- és UV riadó terv elkészítése	2024-2025	1,5-2	saját forrás	Kerületi önkormányzat, külső szakértő
Belterületi hősziget csökkentése (zöldfelületek átalakítása, öntözése, települési mikroklíma javítása vízvisszatartással, burkolt felületek hűtése)	2024-2029	300	saját forrás	Kerületi önkormányzat
Csapadékvíz visszatartása kertesházak övezeti ingatlanokon (ciszternák, szivárogtatók), lakossági tudatformálás, tanácsadás	2024-2027	1-1,2 /ingatlan	ingatlantulajdonosok forrása	Kerületi önkormányzat, ingatlantulajdonosok
„Hideg” köztéri burkolatok használata (hővisszaverés, víz megtartása) közterületi fejlesztések során	2024-2029	nem feltétlen jár többletköltséggel a hagyományos anyagokhoz viszonyítva	saját forrás	Önkormányzat
Zöldtetők kialakításának elősegítése a helyi szabályozásban, népszerűsítés pilot projekt generálásával	2025-2028	600	saját forrás, pályázati forrás (LIFE)	Önkormányzat, ingatlanfejlesztők, ingatlantulajdonosok
Ivókutak számának növelése	2025-2026	5	saját forrás	Önkormányzat,
Vízáró burkolatok cseréje vízáteresztő burkolatokra, feleslegessé vált burkolatok helyett zöldfelületek kialakítása	folyamatosan	lehetőségek szerinti keret	Kerületi önkormányzati költségvetés	Kerületi önkormányzat <i>Városgazda XVIII. Kerület NZrt.</i>
Átszellőzési sávok biztosítása a kerületben (Ény- Dk irányú sávok biztosítása a városszerkezetben)	folyamatosan	nem igényel külön forrást	–	Kerületi önkormányzat
Adaptív csapadékvíz-gazdálkodás kialakítása-Részvízgyűjtők közötti vízkormányzás kialakítása, távvezérelt vízkormányzó műtárgyakkal. A többletvizek	2026-2028	4 000	pályázati forrás	FCSM Zrt. <i>Kerületi önkormányzat</i>

Intézkedés	Ütemezés	Költség (MFt)	Forrás	Felelős, közreműködő
kivezetése a vízvisszatartásra alkalmas területekre.				
Önkormányzati épületállomány felkészítése a szélsőséges időjárási eseményekre (szélvihar, jégkár). Tartószerkezetek, tetők, vízszigetelő lemezek, nyílászárók, tetők, napelemek megfelelő méretezése/átméretezése ingatlanfejlesztések során vagy a rekonstrukciók során.	folyamatosan	nem igényel külön forrást	saját forrás, pályázati forrás	Kerületi önkormányzat
Új közparkok, közkertek kialakítása (meglévő, alulhasznosított zöldterületeken)		Lásd: Zöldfelületek fejlesztése, védelme		

Kapcsolódó programok

- I. 1. Levegőtisztaság javítása
- I. 3. Egészséges ivóvíz biztosítása, szennyvízkezelés
- I. 4. Környezet és egészség
- I. 5. Zöldfelületek fejlesztése, védelme
- II. 1. A biológiai sokféleség megőrzése, természetvédelem, tájvédelem
- II. 2. Talajok védelme és fenntartható használata, kármentesítés, földtani veszélyforrások elhárítása
- II. 3. Vizeink védelme és fenntartható használata
- III. 1. Hulladékgazdálkodás, erőforrás-takarékosság, a fogyasztás környezeti hatásainak csökkentése
- III. 4. Közlekedés és környezet

Eredménymutatók

- Települési hőszigetelési terv (db)
- Ingatlanokon visszatartott és hasznosított csapadékvíz mennyisége (m³)
- Települési szinten, közterületeken visszatartott és hasznosított csapadékvíz mennyisége (m³)
- Hőhullámokhoz köthető halálozások számának csökkenése (fő/év)

III.4. Közlekedés és környezet

A Program szükségességének indoklása

A növekvő mobilitási igények, illetve az egyéb területeken elért eredményeknek köszönhetően a közlekedés kedvezőtlen hatásai egyre nagyobb arányúak.

A forgalom növekedése a közlekedésbiztonsági problémákon túlmenően a levegőtisztaságra, illetve CO₂ kibocsátásán keresztül az éghajlatváltozásra is, a zaj- és rezgés helyzetre, valamint többek között a településszerkezetre is jelentős kedvezőtlen hatást gyakorol. Ugyanakkor a számottevő átmenő forgalom és a főváros kerületeinek sajátos helyzete miatt is önmagában Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzatnak limitáltak a lehetőségei a kedvezőtlen hatások mérséklésére.

Elsősorban a mobilitási igények csökkentésére kell törekedni, illetve a forgalom minél nagyobb hányadának nem motorizált közlekedési módokra, vagy legalább közösségi közlekedésre történő terelésére, végső soron pedig a korábbinál környezetbarátabb egyéni gépjármű használati módokra (pl. alternatív meghajtású járművek, autómegosztás).

Ennek érdekében elengedhetetlen az aktív szemléletformálás (pl. autómentes napok szervezése, üzemanyagtakarékos vezetési tippek, autómegosztás népszerűsítése) a kerületi lakosok, illetve a kerületi közlekedési infrastruktúrát használók körében egyaránt.

Szükséges a „szelíd”, azaz nem motorizált közlekedési lehetőségek fejlesztése, különös tekintettel a kerékpáros közlekedési lehetőségek jelentős bővítésére (kerékpárutak, kerékpársávok, kerékpártárolók, B+R parkolók, közbringarendszer kerületre történő kiterjesztése), de a biztonságos gyalogosközlekedés feltételeinek (járda, gyalogátkelőhelyek) biztosítására is. A kerékpáros infrastruktúra lehetőségének fejlesztésével párhuzamosan kerékpár beszerzések támogatásának ösztönzésével is lehet elősegíteni a kerékpározást. A pályázati lehetőségek kiterjedhetnek teherkerékpárok beszerzésére is, illetve az Önkormányzat saját részre is beszerezhetne szolgálati kerékpárokat.

A közösségi közlekedés fejlesztéséhez kapcsolódóan a kerületi önkormányzati hatóköre alapvetően a P+R parkolók számának növelésére, illetve a megállóhelyek klímabiztosá tételére (pl. árnyékolás) terjed ki, a szolgáltatás fejlesztése (pl. nem megfelelően ellátott kerületrészek) tekintetében inkább csak az igények jelzésére, képviseletére van lehetősége az Önkormányzatnak.

A parkolásfejlesztés ugyanakkor nem csak a módváltás elősegítése érdekében szükséges; a lakótelepeken már régebb óta, de újabban és a központokban, a frekvenciátalabb útszakaszokon, valamint a háztartásonként több személygépkocsi elterjedté válásával már a kertvárosi övezetekben is jelentkeznek problémák a parkolás kapcsán; a szabálytalanul megálló/várakozó járművek nem csak a közlekedést akadályozzák adott esetben, hanem a növényzetet, a zöldfelületeket is veszélyeztetik. Vissza kell továbbá fordítani azt a káros tendenciát is, hogy a parkolóhelyek a zöldfelületek rovására terjeszkednek. (Ez akár szemléletformálási beavatkozásokat is szükségeltethet.)

A kiépült, önkormányzati kezelésű infrastruktúra – szolgálja az gépjármű-forgalmat, közösségi közlekedést, kerékpáros vagy gyalogos közlekedést – folyamatos karbantartásáról, fenntartásáról gondoskodni kell. Amennyiben lehetőség van rá, érdemes az újfajta, alacsony zajszintet biztosító aszfaltkeverékek használatát előnyben részesíteni a közutak felújításakor.

Az önkormányzati fenntartású utak por- és környezetbarát síkosságmentesítéséről, illetve a különösen meleg időszakokban a pormentesítéstől független locsolásáról gondoskodni kell.

A kiporzás minimalizálása érdekében szükséges a még burkolatlan utak szilárd burkolattal történő ellátása.

A kötöttpályás, illetve a nem kerületi kezelésű közutakhoz kapcsolódó fejlesztések (pl. 42-es villamos vonalának meghosszabbítása, reptéri gyorsvasút létesítése, 142-es vasútvonal felújítása, Gyömrői út szélesítése) esetében az Önkormányzat lehetőségei alapvetően az érdekérvényesítésre - elsősorban zaj-, rezgésvédelmi szempontok figyelembevétele - terjednek ki.

Forgalomszabályozási intézkedésekkel (pl. alacsony kibocsátású zóna, sebességkorlátozások, egyirányúsítás) az egyéni motorizált gépjárműforgalom egyes kedvezőtlen hatásai mérsékelhetőek, másrészt szabályozni kell, hogy a mellékutak ne szolgálhassanak menekülőútként a felsőbbrendű utak torlódásait, illetve az ott érvényben lévő sebességkorlátozásokat elkerülni kívánók számára.

A forgalomszabályozási intézkedéseknek azok betartásának ellenőrzésével, a szabályszegők szankcionálásával lehet a leggyorsabban érvényt szerezni. Az ellenőrzés és szankcionálás a parkolás esetében is kiemelt fontosságú.

Az alternatív meghajtású (elsősorban egyelőre az elektromos) járművek terjedése érdekében szükséges a kerületi töltőhálózat bővítése. Az önkormányzati járműbeszerzések (cserék) során pedig a jó példával való előjárás érdekében a környezetbarát megoldásokat szükséges preferálni.

Megjegyezzük, hogy a közlekedési intézkedések zömében kedvező hatásúak lesznek a hagyományos üzemanyagok, mint fosszilis energiahordozók fenntartható használata szempontjából is.

Kapcsolódó átfogó célok

- I. Az emberi egészség és az életminőség környezeti feltételeinek javítása, a környezetterhelés hatásainak csökkentése a XVIII. kerület területén
- II. Természeti értékek és erőforrások védelme, helyreállítása, fenntartható használata
- III. Az erőforrás-takarékosság- és a hatékonyság javítása, a gazdaság zöldítése és a körforgásos működésének erősítése

Jogszabályok, magasabb szintű dokumentumok

- Országos Területrendezési Terv
- Budapest Főváros Településszerkezeti Terv
- Fővárosi Rendezési Szabályzat
- 1181/2019. (IV. 4.) Korm. határozat „Magyarország rövid és középtávú közúti infrastruktúra fejlesztéseinek végrehajtásához szükséges államháztartási intézkedésekről”
- Budapest Főváros XVIII. Kerület Pestszentlőrinc-Pestszentimre Önkormányzat Képviselő-testületének 5/2022. (III. 9.) önkormányzati rendelete Budapest XVIII. kerületének Kerületi Építési Szabályzatáról
- Nemzeti Közlekedési Infrastruktúrafejlesztési Stratégia

Javasolt intézkedések

Intézkedés	Ütemezés	Költség (MFt)	Forrás	Felelős, közreműködő
Szemléletformálás a közlekedési szokások alakítása érdekében	2024-2029	0 – 2	saját forrás	Önkormányzat, civil szervezetek
Nem motorizált közlekedési módok feltételeinek javítása, fejlesztése	2024-2029		saját és pályázati (TOP Plusz) források	Önkormányzat, fővárosi önkormányzat, Magyar Kerékpáros Klub, kerékpármegosztó rendszerek üzemeltetői
Kerékpár beszerzés támogatása	2028-2029	7	saját forrás (Környezetvédelmi Alap)	Önkormányzat
Alternatív üzemanyag hajtású gépjárművek töltőhálózatának kerületi fejlesztése	2024-2029	~ 6 /töltő	saját forrás	Önkormányzat
Önkormányzati gépjárművek fokozatos cseréje alternatív üzemanyag hajtású, illetve kisebb kibocsátású járművekre	2024-2029	igény és lehetőség szerint	saját forrás	Önkormányzat
Burkolatlan utak burkolásának folytatása	2024-2029	egyeztetés alatt	saját forrás	Önkormányzat, ingatlanfejlesztők, Városgazda XVIII. kerület Nonprofit Zrt.
Rossz állapotú utak felújítása, utak folyamatos karbantartása	2024-2029	egyeztetés alatt	saját és pályázati (TOP Plusz) források	Önkormányzat, fővárosi önkormányzat, Városgazda XVIII. kerület Nonprofit Zrt.
Utak, járdák locsolása, por- és környezetbarát síkosságmentesítése	2024-2029	egyeztetés alatt	saját források	Önkormányzat, fővárosi önkormányzat
A kerületi érdekek érvényesítése a kerületet érintő fejlesztések tervezése és megvalósítása során	Lásd Zajterhelés csökkentése			
Forgalomszabályozási intézkedések	2024-2029	-	-	Önkormányzat, fővárosi önkormányzat,
Parkolásfejlesztés	2024-2029	5 – 25 /év	saját forrás	Önkormányzat, Városgazda XVIII. kerület Nonprofit Zrt.

Intézkedés	Ütemezés	Költség (MFt)	Forrás	Felelős, <i>közreműködő</i>
Forgalmi és parkolási előírások betartásának ellenőrzése	2024-2029	-	-	közterület-felügyelet, rendőrség
Közösségi közlekedés létesítményei klímaalkalmazkodásának elősegítése (megállóhelyek árnyékolása)	2024-2025	40	saját és pályázati (TOP Plusz) források	Önkormányzat, fővárosi önkormányzat, BKK
Közösségi közlekedési lehetőségek fejlesztésével kapcsolatos érdekvégyesítés	2024-2029	-	-	Önkormányzat, fővárosi önkormányzat, BKK, lakosság

Kapcsolódó programok

- I. 1. Levegőminőség javítása
- I. 2. Zajterhelés csökkentése
- I. 4. Környezet és egészség
- II. 3. Vizeink védelme és fenntartható használata
- III.1. Energiatakarékosság és -hatékonyság növelése
- III. 3. Az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése, felkészülés az éghajlatváltozás hatásaira

Eredménymutatók

- Önkormányzati kiépített út hossza (km)
- Önkormányzati kiépítetlen út hossza (km)
- Önálló kerékpáros főhálózat (kerékpárút, kerékpársáv) hossza (m)
- B+R tárolók száma (db)
- Önkormányzati kiépített járda hossza (km)
- Önkormányzati kiépítetlen járda hossza (km)
- P+R parkolóhelyek száma
- Közlekedési munkamegosztás (modal split) a kerületen belüli utazások esetében (%)
- Közlekedési munkamegosztás (modal split) a Budapesten belüli, kerülethatárt átlépő utazások esetében a kerületi lakosok körében (%)
- Közterületi elektromos töltőállomások száma (db)
- Forgalomcsillapított útszakaszok hossza (km)